

**UPRAWNIENIA I OBOWIĄZKI BANKU GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO W PRZEDMIOCIE OBSŁUGI BUDŻETOWEJ
JEDNOSTEK SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH**

*Powers and Obligations of Bank Gospodarstwa Krajowego in the scope and
budgetary service of public finances sector units*

ABSTRACT

Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) is Poland's sole functioning state-owned bank, distinguished by its unique nature stemming from normative establishment, ownership structure, and safeguard against collapse. BGK is designated as a distinct type of bank due to its role as a key partner of the Council of Ministers, aiding in economic policy by managing funds allocated through separate acts. This positions BGK as an independent administrator of public funds, complementing state responsibilities. It also offers increasing banking services for various public finance entities, including state budget maintenance, executive agencies, budget institutions, earmarked funds, and public finance sector units. With authority to accept deposits, manage funds, and act as a central payment entity for European fund beneficiaries, BGK assumes a pivotal role in Poland's collection and allocation of public funds.

Keywords: BGK – state-owned bank – public finance sector - COVID-19 Response Fund

1. UWAGI WSTĘPNE

W systematyce prawa wyróżnia się prawo finansowe, które stanowi oddzielną gałąź prawa. Tak wyodrębniona dziedzina prawa tworzy ogół norm regulujących procesy gromadzenia i rozporządzania środkami publicznymi¹¹⁸. Wspomniane procesy, to finanse publiczne. Pojęcie to wiąże się z sektorem finansów publicznych. Ustawodawca nie zawarł jego definicji legalnej, lecz wskazał zaliczane do niego podmioty czyli jednostki sektora finansów publicznych. Zamknięty katalog form organizacyjno- prawnych, w których mogą one funkcjonować określa art. 9 ustawy o finansach publicznych¹¹⁹, są one finansowane ze środków publicznych a przedmiotem ich działalności jest wykonywanie zadań publicznych¹²⁰.

Rozmiar procesów związanych z gromadzeniem i rozporządzaniem środkami publicznymi wymaga istnienia wyspecjalizowanych podmiotów, które umożliwią ich odpowiednią obsługę budżetową. Obecnie nie ma definicji legalnej obsługi budżetowej. W doktrynie wskazuje się, że pojęcie to wiąże się z bankową obsługą budżetu i obejmuje zespół świadczonych przez bank czynności związanych z budżetem jako aktem zarządzania gospodarką finansową¹²¹. Ustawodawca w tym celu wprowadził koncepcję banku państwowego jako narzędzia, które pozwala państwu wykorzystać mechanizmy prawne typowe dla sektora prywatnego¹²². Bank Gospodarstwa Krajowego jako jedyny bank państwowy oraz bank rozwoju, odgrywa obok Narodowego Banku Polskiego zasadniczą rolę w przedmiocie obsługi budżetowej jednostek sektora finansów publicznych. Bank ten staje się wyspecjalizowaną instytucją o rosnącym znaczeniu dla państwa, świadcząc szerokie usługi nie tylko w zakresie obsługi rachunków bankowych jednostek sektora finansów publicznych. Bank państwowy odgrywa znaczącą rolę także w zakresie obsługi rządowych funduszy oraz programów, zapewniając tym samym sprawną obsługę środków publicznych.

Praca ma charakter analityczny. Jej celem jest analiza i ocena funkcjonowania BGK w przedmiocie obsługi budżetowej jednostek sektora finansów publicznych.

¹¹⁸ A. Hanusz, *Miejsce prawa finansowego w systemie prawa polskiego*, „Państwo i prawo” 2020, nr. 7, s. 13-14.

¹¹⁹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2414), dalej jako: u.f.p.

¹²⁰ A. Hanusz, *Jednostki sektora finansów publicznych*, [w:] *Prawo finansowe*, red. A. Hanusz, Warszawa 2022, s. 54.

¹²¹ W. Białończyk, M. Nowak, *Udział Banku Gospodarstwa Krajowego w obsłudze sektora finansów publicznych*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu” 2006, nr. 19, s. 149.

¹²² A. Piotrowska, *Bank Gospodarstwa Krajowego jako bank państwowy*, [w:] *Skarb Państwa a działalność gospodarcza*, red. A. Kidyba, Warszawa 2014, s. 160.

W tym celu skorzystano z literatury, materiałów BGK oraz przepisów prawnych – przede wszystkim ustawy o finansach publicznych.

2. BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO JAKO BANK PAŃSTWOWY

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o Banku Gospodarstwa Krajowego¹²³, został on utworzony 30 maja 1924 roku na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej i jest on jedynym bankiem państwowym. Specyfika banku państwowego, wyróżnia go na tle innych banków, powodując że jest on określany bankiem szczególnego rodzaju¹²⁴. Jego szczególna pozycja i specyfika wynikają m.in. z normatywnego sposobu jego utworzenia, struktury właścicielskiej, pochodzenia środków przeznaczonych na kapitał banku czy wyłączenia jego możliwości upadku¹²⁵. Obecnie status BGK reguluje wspomniana ustawa o BGK oraz Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii w sprawie nadania statutu Bankowi Gospodarstwa Krajowego¹²⁶. W określonym zakresie do BGK mają zastosowanie również przepisy prawa bankowego¹²⁷.

Jak wspomniano, BGK wyróżnia normatywny sposób jego utworzenia, w przeciwieństwie do innych banków akcyjnych, bank państwowy powstaje z mocy prawa w tzw. systemie aktów organów państwa¹²⁸. Powoduje to, że jego statut nie ulega zatwierdzeniu przez Komisję Nadzoru Finansowego, która udziela zezwolenia na utworzenia banku. Jej rola ogranicza się do wyrażenia niewiążącej opinii w kwestii nadania statutu BGK przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Aldona Piotrowska zauważa, że takie rozwiązanie tworzenia banków państwowych i nadawania im statutu rodzi wątpliwości dotyczące kompetencji do całościowej kontroli rynku finansowego przez KNF¹²⁹. Zauważyć należy także, że BGK nie jest objęty systemem gwarantowania depozytów w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Bank Gospodarstwa Krajowego nie może upaść, ponieważ środki na jego utrzymanie gwarantuje Minister

¹²³ Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2153), dalej jako: ustawa o BGK.

¹²⁴ A. Piotrowska..., s. 158.

¹²⁵ Tamże, s. 178.

¹²⁶ Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 31 grudnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadania statutu Bankowi Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1198).

¹²⁷ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2022 r. poz. 2324).

¹²⁸ P. Szcześniak, *Bank Gospodarstwa Krajowego jako państwowy bank rozwoju*, [w:] *Prawo finansowe*, red. A. Hanusz, Warszawa 2022, s. 562.

¹²⁹ A. Piotrowska..., s. 165.

Finansów, a w przypadku likwidacji Banku, jego zobowiązania przejąłby Skarb Państwa¹³⁰.

Podstawowym celem działalności BGK jest wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów, rządowych programów społeczno- gospodarczych, w tym poręczeniowo-gwarancyjnych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego. Cel jak i zadania zostały dosyć szeroko określone. Podkreślić należy zwłaszcza, że Bank obsługuje fundusze utworzone, powierzone lub przekazane mu na podstawie odrębnych ustaw. Statut BGK nie rozszerza powyższego, a jedynie stanowi powtórzenie zadania określonego w ustawie. Dodatkowo wskazać należy za art. 6 ustawy o BGK, że działania Banku obejmują również obsługę bankową rachunków budżetu państwa, obsługę budżetów jednostek samorządu terytorialnego, obsługę rachunków państwowych lub samorządowych osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, inne czynności określone odrębnymi ustawami oraz inne czynności, realizowane z wykorzystaniem środków publicznych, określone umowami zawartymi z organami administracji rządowej.

3. OBSŁUGA BANKOWA RACHUNKÓW BUDŻETU PAŃSTWA I JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Odnosząc się do poszczególnych zadań BGK, dalsze rozważania należy rozpocząć od analizy przepisów ustawy o finansach publicznych. Odniesić należy się przede wszystkim do uprawnień jedyne banku państwowego w Polsce w zakresie bankowej obsługi budżetu państwa oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych. W nauce wskazuje się, że bankową obsługą budżetu państwa jest „prowadzenie wielu różnych kategorii rachunków bankowych, na których wykonywane są operacje budżetowe, takie jak gromadzenie dochodów, dokonywanie wydatków czy też wykonywanie innych czynności”¹³¹. W uproszczeniu należy wskazać, że dla obsługi budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych są prowadzone następujące rachunki bankowe: centralny rachunek bieżący budżetu państwa, rachunki bieżące państwowych jednostek budżetowych, z wyodrębnieniem rachunków dochodów i wydatków oraz prowadzone dla tych rachunków rachunki VAT, rachunki bieżące urzędów obsługujących organy podatkowe dla gromadzenia dochodów z budżetu państwa, rachunki bieżące

¹³⁰ Bank Gospodarstwa Krajowego, <https://www.bgk.pl/bfg/> (dostęp 05.08.2023).

¹³¹ R. Sura, [w:] *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, red. Z. Ofiarski, LEX/el. 2021, art. 196.

państwowych funduszy celowych, rachunki pomocnicze oraz prowadzone dla tych rachunków rachunki VAT, rachunki pomocnicze Ministra Finansów dla wolnych środków przyjmowanych w depozyt lub zarządzanie i ich zwrotu oraz dla innych operacji finansowych związanych z finansowaniem potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz zarządzania długiem Skarbu Państwa i płynnością budżetu państwa, a także rachunki bieżące jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Polski¹³².

W przypadku trzech pierwszych kategorii rachunków, kompetencję do ich obsługi posiada zarówno BGK jak i NBP, zaznaczyć należy jednak, że ich obsługa przez BGK może nastąpić nie wcześniej niż z dniem przyjęcia przez Rzeczpospolitą Polskę waluty euro. Po spełnieniu wspomnianego warunku, wyboru podmiotu dokonującego obsługi rachunku dokonuje Minister Finansów z uwzględnieniem niezbędnych warunków technicznych i organizacyjnych, spełnionych przez dany podmiot, oraz wpływu na stan finansów publicznych w związku z podjęciem i prowadzeniem obsługi tych rachunków. Obecnie ze względu na brak woli politycznej dotyczącej przyjęcia waluty euro, nie należy spodziewać się przejęcia tych rachunków przez bank państwowy. W identyczny sposób, tyle że bez zastrzeżenia odnoszącego się do wprowadzenia waluty euro, Minister Finansów dokonuje wyboru podmiotu obsługującego państwowe fundusze celowe zarządzane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych lub Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Obecnie, mimo że ustawodawca przyznaje możliwość BGK w zakresie obsługi wspomnianych państwowych funduszy celowych, są one obsługiwane przez NBP¹³³.

Ustawa o finansach publicznych przewiduje szeroki krąg jednostek sektora finansów publicznych wobec, których posiada wyłączną kompetencje w zakresie obsługi ich rachunków bankowych. Ze wspomnianą kompetencją wiążą się określone obowiązki dotyczące udostępniania Ministrowi Finansów i Najwyższej Izbie Kontroli informacji o stanach środków na poszczególnych rachunków. Wspomniane podmioty wskazano w art. 196 ust. 5 u.f.p. Są to: agencje wykonawcze, instytucje gospodarki budżetowej, państwowe fundusze celowe, Narodowy Fundusz Zdrowia, Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne, Samodzielne publiczne zakłady opieki

¹³² Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 czerwca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rodzajów i trybu dokonywania operacji na rachunkach bankowych prowadzonych dla obsługi budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych oraz zakresu i terminów udostępniania informacji o stanach środków na tych rachunkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1088).

¹³³Narodowy Bank Polski, Obsługa bankowa budżetu państwa, <https://nbp.pl/o-nbp/obsługa-bankowa-budżetu-panstwa/> (dostęp 05.08.2023).

zdrowotnej dla których podmiotem tworzącym jest minister, centralny organ administracji rządowej, wojewoda lub uczelnia medyczna, państwowe instytucje kultury, państwowe osoby prawne oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Odnosić trzeba także uprawnienia BGK względem jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 264 ust. 1 u.f.p. „Bankową obsługę budżetu jednostki samorządu terytorialnego wykonuje bank wybrany na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych”. Bank należy tutaj rozumieć zgodnie z prawem bankowym, nic nie stoi więc na przeszkodzie, aby oprócz banków spółdzielczych lub banków w formie spółek akcyjnych, taką obsługę świadczył bank państwowy czyli BGK¹³⁴.

Wskazać należy również uprawnienia BGK związane z bankową obsługą pożyczki udzielonej jednostce samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 225 u.f.p., Minister Finansów może, w drodze umowy, za wynagrodzeniem, zlecić BGK dokonywanie czynności związanych z udzielaniem jednostce samorządu terytorialnego pożyczki oraz jej rozliczaniem i egzekucją. W tym celu, Minister Finansów, może w BGK otworzyć rachunek bankowy przeznaczony do obsługi pożyczek. Ustawodawca w otwartym katalogu wskazał m.in. następujące czynności, które dokonuje BGK: przyjmowanie od jednostek samorządu terytorialnego wniosku o udzielenie pożyczki oraz weryfikację czy wniosek spełnia określone wymogi, dokonanie ocen i analiz programu ostrożnościowego lub naprawczego, przygotowanie i zawieranie, w imieniu Ministra Finansów, umowy pożyczki z jednostką samorządu terytorialnego, kontrolę spłaty pożyczki i ocenę sytuacji finansowej jednostki samorządu terytorialnego w okresie spłaty a także podejmowanie czynności zmierzających do odzyskania kwot niespłaconej pożyczki lub odsetek od tej pożyczki i należnych opłat, w tym czynności sądowych i egzekucyjnych.

4. KONSOLIDACJA FINANSÓW PUBLICZNYCH

Ustawodawca przyznał BGK uprawnienie w zakresie dokonywania czynności związanych z przyjmowaniem wolnych środków w depozyt lub zarządzanie oraz ich zwrotem. Zaznaczyć należy, mimo że ustawodawca używa odrębnych sformułowań, przyjmowanie wolnych środków w depozyt lub zarządzanie, na gruncie formalnoprawnym

¹³⁴ M. Stawiński, [w:] *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, red. Z. Ofiarski, LEX/el. 2021, art. 264.

podlega tym samym regułom¹³⁵. Powyższe może zlecać za wynagrodzeniem, w drodze umowy Minister Finansów, który posiada uprawnienia dotyczące zarządzania długiem Skarbu Państwa oraz obniżania jego poziomu i kosztów jego obsługi. Zgodnie z art. 48 ust. 3 u.f.p., wolne środki, to środki znajdujące się w dyspozycji jednostki sektora finansów publicznych, które nie są wydatkowane w określonym dniu na wykonywanie zadań oraz funkcjonowanie danej jednostki. W doktrynie zauważa się, że wolne środki budżetu państwa należy pojmować szeroko, jako „wszelkie możliwe środki budżetowe, które na danym etapie wykonania budżetu nie zostały przeznaczone decyzją ich dysponenta na realizację konkretnych zadań budżetowych”¹³⁶. Sformułowanie w ustawie „może”, sugerować by mogło, że wybór banku pozostaje w sferze działania Ministra Finansów, jednakże nie wskazano innego podmiotu poza BGK, który taką obsługę mógłby wykonać¹³⁷.

Warunki i zasady na jakich BGK otwiera, prowadzi i zamyka rachunki bankowe w złotych dla jednostek sektora finansów publicznych podlegających konsolidacji określa Regulamin BGK¹³⁸. Zadania BGK związane z prowadzeniem obsługi procesu konsolidacji finansów publicznych obejmują m.in. prowadzenie obsługi wszystkich rachunków bankowych jednostek sektora finansów publicznych podlegających konsolidacji finansów publicznych, zapewnianie sprawnego systemu rozliczenia depozytów *overnight* i terminowych składanych przez jednostki u Ministra Finansów, prowadzenie rachunków Ministra Finansów wykorzystywanych do obsługi procesu oraz prowadzenie sprawozdawczości na rzecz Ministra Finansów¹³⁹.

Jednocześnie odnotować należy tendencję do rozszerzenia uprawnień Ministra Finansów w zakresie przyjmowania wolnych środków w depozyt lub zarządzania nimi. Mając na względzie umacnianie konsolidacji finansów publicznych, ustawodawca zdecydował o składaniu na wskazany rachunek bankowy depozytów sądowych oraz sum depozytowych powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury. Rachunki te otwierane są przez Ministra Finansów, a prowadzi je BGK. W związku z tym, ustawa

¹³⁵ B. Kucia-Guściora, „*Wolne środki*” w *ustawie o finansach publicznych z perspektywy kompetencji Ministra Finansów*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu”, 2(7) /2019, s. 30.

¹³⁶ W. Bożek, [w:] *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, red. Z. Ofiarski, LEX/el. 2021, art. 48.

¹³⁷ B. Kucia-Guściora..., s. 32-33.

¹³⁸ Regulamin otwierania i prowadzenia rachunków bankowych w złotych podlegających konsolidacji finansów publicznych w Banku Gospodarstwa Krajowego https://www.bgk.pl/files/public/Pliki/rachunki_bankowe/Regulamin_RB_KFP_1.01.2018.pdf (dostęp 03.01.2023).

¹³⁹ Bank Gospodarstwa Krajowego, Rachunek bankowy podlegający konsolidacji finansów publicznych, <https://www.bgk.pl/institucje-publiczne/obsługa-bieżąca/rachunki-bankowe/rachunek-bankowy-podlegający-konsolidacji-finansow-publicznych/> (dostęp 05.08.2023).

o finansach publicznych zobowiązuje Bank do zapewniania ewidencji analitycznej środków dla poszczególnych depozytów w ramach każdego rachunku depozytowego Ministra Finansów, do dziennego naliczania odsetek oraz okresowej kapitalizacji odsetek należnych z tytułu środków zgromadzonych na każdym mikrorachunku, a także do zapewnienia możliwości wymiany informacji z centralnym systemem informatycznym zapewniającym obsługę gospodarki finansowej sądów w zakresie stanu każdego mikrorachunku (kapitału i odsetek), wpłat na każdy mikrorachunek i wypłat z każdego mikrorachunku.

5. OBSŁUGA FUNDUSZY RZĄDOWYCH Utworzonych, Powierzonych lub Przekazanych BGK

Jak wspomniano we wstępie, podstawowym celem działalności BGK jest wspieranie rządowych programów społeczno- gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, które realizowane są z wykorzystaniem środków publicznych¹⁴⁰. W tym zakresie, BGK jest głównym partnerem państwa. W celu wspierania polityki gospodarczej Rady Ministrów, BGK otrzymał kompetencję do obsługi funduszy utworzonych, powierzonych lub przyznanych mu na podstawie odrębnych ustaw. Swoje zadania Bank realizuje na podstawie kompetencji do zawierania umów z ministerstwami, poprzez fundusze, dla których z mocy prawa prowadzi wyodrębnione księgi rachunkowe i sporządza odrębne elementy sprawozdania finansowego¹⁴¹.

Podstawową kategorią funduszy obsługiwanych przez BGK są państwowe fundusze celowe, tworzone na podstawie odrębnej ustawy i w celu gospodarowania środkami publicznymi na realizację określonych zadań państwowych¹⁴². Źródło uprawnień BGK do obsługi tego typu funduszy zostało wskazane wyżej. Należy jednak dodać, że w założeniu ich funkcjonowanie miało mieć charakter wyjątkowy, w czym ustawodawca nie jest on konsekwentny. Słusznie zauważa się, że obok funduszy poddanych regulacji ustawy o finansach publicznych, istnieje tendencja do powoływania kolejnych funduszy umiejscowionych poza systemem sektora finansów publicznych¹⁴³. W konsekwencji prowadzi to do sytuacji, że znaczna część środków przeznaczonych na cele

¹⁴⁰ W. Białończyk, M. Nowak, s. 152.

¹⁴¹ Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Banku Gospodarstwa Krajowego w 2021 roku (obejmujące sprawozdanie Zarządu z działalności BGK), s. 18.

¹⁴² A. Hanusz, *Jednostki...*, s. 70.

¹⁴³ E. Kornberger-Sokołowska, *Finanse publiczne w Konstytucji (refleksje po 25 latach obowiązywania regulacji dotyczących budżetów publicznych)*, „Państwo i Prawo” 2022, nr 10, s. 311-312.

publiczne podlega redystrybucji poza budżetem państwa, których obsługa została powierzona BGK¹⁴⁴. Dostrzega się, że charakter tych funduszy nie jest do końca jasny, mimo niezaliczenia ich do jednostek sektora finansów publicznych, tworzone są w drodze ustawy i realizują zadania ze środków publicznych¹⁴⁵.

Tytułem przykładu wskazać należy Fundusz Przeciwdziałania Covid-19 utworzony w BGK na mocy ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych¹⁴⁶. Na mocy ustawy, BGK jako operator Funduszu przygotowuje jego roczny plan finansowy, administruje rachunkami funduszu, obsługuje wpływy i wypłaty realizowane z jego środków, obsługuje zadłużenia zaciągnięte na jego rzecz, zapewnia przygotowywanie sprawozdawczości z realizacji jego planu finansowego oraz zapewnia jego bieżącą płynność finansową i lokowanie okresowo jego wolnych środków¹⁴⁷. Beneficjentem Funduszu są zarówno jednostki sektora finansów publicznych, jak i jednostki spoza tego sektora.

6. UWAGI KOŃCOWE

Przeprowadzona analiza pozwala stwierdzić, że BGK jest kluczowym podmiotem na rzecz zapewniania stabilności finansowej państwa i zapewniania efektywnego zarządzania środkami publicznymi, dokonując bankowej obsługi znacznej części jednostek sektora finansów publicznych i funduszy utworzonych lub powierzonych mu na podstawie odrębnych ustaw. Oprócz przedstawionych wcześniej sfer działalności BGK, należy także zasygnalizować uprawnienia Banku jako centralnego podmiotu płatniczego. Realizuje on wszelkie płatności na rzecz beneficjentów programów finansowanych z udziałem środków europejskich¹⁴⁸. Takie rozwiązanie pozwala wyeliminować szereg pośredników przy przekazywaniu dotacji, co pozwala na bardziej racjonalne i efektywne zarządzania środkami budżetu państwa. Wpisuje się to w ogólny kierunek zmian, zakładający skupienie kompetencji w zakresie obsługi budżetowej jednostek sektora finansów publicznych w rękach jednego podmiotu, którym ma być BGK.

¹⁴⁴ Tamże.

¹⁴⁵ M. Ciałak [w:] *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, red. Z. Ofiarski, LEX/el. 2021, art. 9.

¹⁴⁶ Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 poz. 374).

¹⁴⁷ Bank Gospodarstwa Krajowego, Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, <https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/fundusze/fundusz-przeciwdzialania-covid-19/> (dostęp 03.01.2023).

¹⁴⁸ R. Sura, [w:] *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz, wyd. II*, red. Z. Ofiarski, Warszawa 2020, art. 200.

Widać to zwłaszcza w obszarze konsolidacji finansów publicznych co w powiązaniu z obsługą bankową rachunków określonych podmiotów, skutecznie obniża koszty potrzeb pożyczkowych budżetu państwa. Takie rozwiązanie należy ocenić słusznie. Ukoronowaniem tego procesu byłoby wprowadzenie waluty euro i możliwość obsługi centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa przez BGK.

Jednocześnie dostrzega się niekonsekwencje ośrodka władzy, który nie korzysta z form przewidzianych w ustawie o finansach publicznych związanych z tworzeniem państwowych funduszy celowych. Na podstawie odrębnych ustaw i umów, rząd tworzy, powierza lub przekazuje BGK fundusze, których staje się operatorem. Zauważa się, że działalność BGK obejmująca obsługę funduszy, pełni rolę subsydiarności w stosunku do zadań państwa. Niekiedy zdarza się, że BGK jest nie tylko pośrednikiem, a samodzielny zarządcą środków. Tym samym, część finansów publicznych ujmowana jest poza budżetem, nie zarządzają nimi bezpośrednio jednostki sektora finansów publicznych, a obsługuje je bank państwowy. W rzeczywistości BGK dysponując środkami publicznymi i wykonując zadania publiczne przyjmuje ich rolę. Jednocześnie takie rozwiązanie pozwala odciążać budżet państwa i utrzymywać państwowy dług publiczny poniżej konstytucyjnego limitu zadłużenia. Zostawiając jednak na boku rozważania o słuszności takiego działania, wraz z innymi przedstawionymi uprawnieniami i obowiązkami BGK, podkreśla to tylko postawioną tezę o jego kluczowej roli w procesach związanych z gromadzeniem i rozporządzaniem środkami publicznymi.

BIBLIOGRAFIA

1. Białończyk W., Nowak M., Udział Banku Gospodarstwa Krajowego w obsłudze sektora finansów publicznych, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu” 2006, nr. 19.
2. Hanusz A. (red.), *Prawo finansowe*, Warszawa 2022.
3. Hanusz A., *Miejsce prawa finansowego w systemie prawa polskiego*, „Państwo i prawo” 2020, nr. 7.
4. <https://www.bgk.pl/instytucje-publiczne/obsługa-bieżąca/rachunki-bankowe/rachunek-bankowy-podlegający-konsolidacji-finansow-publicznych/> (03.01.2023).
5. <https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/fundusze/fundusz-przeciwdziałania-co-vid-19/> (03.01.2023).

6. https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/o_nbp/informacje/obsługa_bankowa_budżetu_panstwa.html (03.01.2023).
7. Kidyba A. (red.), *Skarb Państwa a działalność gospodarcza*, Warszawa 2014.
8. Kornberger-Sokołowska E., *Finanse publiczne w Konstytucji (refleksje po 25 latach obowiązywania regulacji dotyczących budżetów publicznych)*, „Państwo i Prawo” 2022, nr 10.
9. Kucia-Guściora B., „*Wolne środki*” w *ustawie o finansach publicznych z perspektywy kompetencji Ministra Finansów*, Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu, 2(7)/2019.
10. Ofiarski Z. (red.), *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz, wyd. II*, Warszawa 2020.
11. Regulamin otwierania i prowadzenia rachunków bankowych w złotych podlegających konsolidacji finansów publicznych w Banku Gospodarstwa Krajowego https://www.bgk.pl/files/public/Pliki/rachunki_bankowe/Regulamin_RB_KFP_1.01.2018.pdf (03.01.2023).
12. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 czerwca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rodzajów i trybu dokonywania operacji na rachunkach bankowych prowadzonych dla obsługi budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych oraz zakresu i terminów udostępniania informacji o stanach środków na tych rachunkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1088).
13. Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 31 grudnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadania statutu Bankowi Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1198).
14. Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Banku Gospodarstwa Krajowego w 2021 roku (obejmujące sprawozdanie Zarządu z działalności BGK).